

Бібліографічні посилання:

1. Баймуратов М., Максименко С. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу: політико-правовий аналіз. *Право України*. № 10. С. 101.
2. Картавцев В. Адаптація законодавства України в сфері національної безпеки до правових систем ЄС та НАТО. *Євроатлантикінформ*. 2006. № 4. С. 50-55
3. Міщишин В. Окремі питання модернізації інституту державної служби в Україні, росії та Польщі: компаративістський підхід. *Вісник державної служби України*. 2010. № 2. С. 27-31.
4. Дахно І. І. Міжнародне економічне право. Київ: МАУП, 2000. 158 с.
5. Кравчук І. Адаптація права України до права Європейського Союзу: цілі, етапи, пріоритети. *Право України*. 2004. № 10. С.132-135.
6. Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. Львів: ЛНУ, 2002. 312 с.
7. Плетньова О. Особливості адаптації конкурентного законодавства України до законодавства Європейського Союзу. *Право України*. 2007. № 10. С. 67-73.

ПЕТРУШЕВСЬКА Валентина Костянтинівна,
викладач кафедри загальноправових дисциплін
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ФУНКЦІЇ СТАРОСТИ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Створення нової інституції у системі органів місцевого самоврядування – старости, обумовило актуальність дослідження його функціонального потенціалу.

Староста як посадова особа місцевого самоврядування є найбільш наближеною до громади. Від старости залежить повноцінне функціонування громади, особливо в умовах воєнного стану. Актуальність дослідження його функцій і повноважень пов'язана і з тим, що в сучасній науці конституційного права відсутні комплексні наукові дослідження інституту старости у місцевому самоврядуванні.

Функціонування інституту старости досліджували І. Алмаші, М. Алмаші, М. Баюк, М. Войт, Т. Гаман, О. Гуменюк, І. Дробуш, І. Ковтун, І. Панова Р. Примуш, І. Рижук, С. Флентін та ін. Але на сучасному етапі відсутні цілісні й комплексні наукові дослідження конституційно-правового статусу старости, що і обумовлює важливість та актуальність цього дослідження.

У ст. 54-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. старосту визначено як посадову особу, яка виконує свої повноваження у межах старостинського округу, працює на постійній основі в апараті відповідної ради або у виконавчому комітеті ради [1].

Основним елементом правового статусу будь-якого органу чи посадової особи є, передусім, його функції та компетенція, при цьому перший елемент – функції – завжди визначальний, а другий – компетенція – залежний, хоча

справляє великий вплив на перший [2, с. 115]. Функції місцевого самоврядування обумовлюють повноваження їх органів та посадових осіб, зокрема і старости. Повноваження органів місцевого самоврядування залежать від їх компетенції. Компетенцію органів місцевого самоврядування визначають як сукупність прав, предметів відання і повноважень, якими наділені органи та посадові особи щодо цих предметів відання згідно з чинним законодавством [3, с. 37]. Повноваження та, відповідно, функції старости визначені ст. 54-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р.

Введення посади старости дозволило зменшити дистанцію між громадянами та владою. Староста став найближчим до людей представником органів місцевого самоврядування, лідером, який має повноваження забезпечити інтереси всіх жителів села, селища чи міста в територіальній громаді. Разом з тим староста покликаний бути посередником між мешканцями відповідно населеного пункту та місцевою владою. І у цьому процесі староста має продемонструвати професійність, ініціативність та стратегічне бачення розвитку населеного пункту та механізму забезпечення інтересів його мешканців [4, с. 45]. В ч. 5. ст. 54-1 Закону визначено повноваження старости, зокрема: діяти в інтересах жителів відповідного старостинського округу; брати участь у засіданнях органів місцевого самоврядування своєї громади; сприяти жителям старостинського округу у підготовці документів, що подаються до органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади; надавати адміністративні послуги та/або виконувати окремі завдання адміністратора ЦНАПу; брати участь в організації виконання рішень органів місцевого самоврядування на території відповідного старостинського округу; брати участь у підготовці пропозицій до проекту місцевого бюджету; вносити пропозиції з питань діяльності на території старостинського округу органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій комунальної власності; брати участь у підготовці проектів рішень місцевої ради, що стосуються майна відповідного старостинського округу; брати участь у здійсненні контролю за станом благоустрою відповідного старостинського округу; сприяти утворенню та діяльності органів самоорганізації населення, організації та проведенню загальних зборів, громадських слухань та інших форм безпосередньої участі громадян у вирішенні питань місцевого значення у відповідному старостинському окрузі та ін. [1]. Отже, староста виконує представницьку, організаційно-розпорядчу, контрольну, виконавчу функції, а також функцію забезпечення прав і свобод громадян.

Належне виконання зазначених функцій залежить від правових засобів, які забезпечують і охороняють права та обов'язки старости, уможливають реалізацію його правового статусу, а також захист і відновлення його прав і свобод в разі порушення.

Разом із тим старости несуть відповідальність за виконання (позитивну) та неналежне виконання (негативну) своїх повноважень. Наступним структурним елементом конституційно-правового статусу старости є його відповідальність

та її підстави. Відповідно до п. 6 ст. 54-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р., староста є відповідальним і підзвітним місцевій раді та підконтрольним місцевому голові. Староста звітує про свою роботу перед місцевою радою та жителями старостинського округу [1]. Відповідно до ст. 23-24 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 07.06.2001 р. старости, як посадової особи місцевого самоврядування, можуть бути притягнені до цивільної, матеріальної, адміністративної або кримінальної відповідальності [5]. Варто зауважити, що підстави юридичної позитивної та негативної відповідальності старости є ідентичними до тих, що передбачені для інших посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Узагальнюючи зазначене, слід зробити висновки, що староста виконує представницьку, організаційно-розпорядчу, контрольну, виконавчу функції, а також функцію забезпечення прав і свобод громадян. Належне виконання зазначених функцій залежить від правових засобів, які забезпечують і охороняють права та обов'язки старости, уможливають реалізацію його правового статусу, а також захист і відновлення його прав і свобод в разі порушення.

Бібліографічні посилання:

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.
2. Корнієнко М. І. Муніципальне право України. Концептуальні та організаційно-правові системи: навч. посібник. Київ: Алерта, 2005. С. 115-116.
3. Бондарук Т. Г. Місцеве самоврядування та його фінансове забезпечення в Україні: монографія. Київ: Експрес, 2009. 608 с.
4. Коруняк А. В. Передумови функціонування інститут старости в місцевому самоврядуванні в Україні. *Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи*: зб. тез міжн. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 11 лютого 2022 року). Хмельницький, 2022. С. 44-46.
5. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 33. Ст. 175.